

Päästke faktid: ajakirjandus kui relv valeinfo vastu

Article by Kathalijne Buitenweg, Richard Wouters

August 13, 2021

Faktid mängivad demokraatlikes poliitilistes debattides asendamatu rolli. Kuigi sotsiaalmeedia võimaldab kodanikel poliitilistes debattides kergemini osaleda, kujutab see endast suurepärasest keskkonda valeinfo vohamiseks ja selle levitamiseks - asjaolu, mis suures pildis ohustab faktide väärtust. Kuigi valitsused on hakanud nägema vajadust suuremate platvormide reguleerimise ning asjakohase seadusandluse järele, tuleb seadusandjal võtta oluliselt jäigem hoiak, kui soovitakse tagada, et sotsiaalmeediaplatformid hakkaksid tundma adekvaatset vastutust avatud, ausate ja faktipõhiste poliitiliste debattide võimaldamises. Oluline on tugevdada ka üht demokraatia tugisammastest - vaba ajakirjandust.

Sotsiaalmeedia mängib poliitikas üha silmapaistvamat rolli. Nagu Hollandi Avaliku Juhtimise Nõukogu (Raad voor het Openbaar Bestuur) sõnastab, on esindusdemokraatias koitnud uus ajastu: avalik demokraatia on jäämas platvormidemokraatia varju. Avalikus demokraatias leiab demokraatlik mõttevahetus aset peamiselt traditsioonilises meedias.

Platvormidemokraatias toimub see rõhuvas osas aga digitaalsetel platvormidel. Ligipääs informatsioonile ja selle levimine on tunduvalt paranenud ning üha suuremal osal kodanikest on võimalus selles isiklikult osaleda. Teiste kodanikeni jõudmiseks ja rahva mobiliseerimiseks ei ole enam vaja massimeediat ega erakondi. Samuti on üha enam võimalusi inimesi valeinfoga tahtlikult eksitada ja reaalsusest tõe pähe valekujutusi esitada, sealjuures tihtipeale poliitilistel motiividel.

Paljudele manab sõna „valeinformatsioon“ kohe vaimusilma Donald Trumpi. Oma Valges Majas veedetud nelja aasta jooksul postitas ta Twitterisse peamiselt kodumaise poliitilise mõjuvõimu kaalutlustel ligikaudu 4700 vale või eksitavat sõnumit. Teised valitsused, peaaesjalikult Venemaa ja Hiina, levitavad valeinfot välisriikides, manipuleerimaks sealset poliitilist debatti või mõjutamiseks valimisi ja seadusandlikku protsessi. Valeinfo jagamise motiiviks võib olla ka kasumi teenimine. Mida kauem suudavad sotsiaalmeediaplatformid meid oma ekraanide ees hoida, seda rohkem teenivad need reklaamidelt. Platvormide algoritmid tasustavad enim just äärmuslikemate vaadete sisu, kuna see hoiab inimeste tähelepanu kõige kauem ja levib kõige paremini. Sellest lõikavad kasu valeinformatsiooni vahendajad, meelitades sensatsiooniliste pealkirjadega postitustega inimesi võltsuudiseid ja vandenõuteooriaid täis veebilehtedele ja YouTube'i kanalitele. Nendele veebikülgedele paigutatud reklaamide pealt teenivad valeinfoga äritsejad raha. Reklaamid omakorda pärinevad tihtipeale väarikatelt ettevõtetest, kes ei pruugi üldse teada, kelle taskuid nad täidavad.

Poliitilist ja kommertsinfot võimendatakse tihtipeale ka robot-kontode ehk *botidega*. Need automeeritud kontod suurendavad kontode jälgijaskonda ja postituste haakuvust.

Tulemuseks on sõnumite suurem ulatus sotsiaalmeedias. Ameerika Ühendriikide uurimuse kohaselt pärines 2017. aasta juunis vähemalt veerand kõigist kliimat puudutavatest sõnumitest Twitteris *botidelt*. Rõhuv enamus neist säutsudest ja edasijagamistest olid sisult kliimamuutuseid eitavad.

Demokraatia toimimise tingimuseks on jagatud faktid

Kuigi ajakirjanike igapäevatöö hulka kuulub valelike poliitikute, trollide ja *botide* poolt levitatava valeinfo paljastamine, ei jõua „päris“ või faktipõhised uudised ajalehtedest ja telekanalitest paraku võrdselt kõikideni. Näiteks Hollandis on blogid ja sotsiaalmeedia hetkel peamiseks uudiste allikaks ligikaudu veerandile riigi noortest.

Valeinfo levitajad teavad liigagi hästi, et nende suurim vastane on ajakirjandus. On märkimisväärne, et Donald Trump süüdistas „lamevoolumeediat“ (*lamestream media*) pidevalt valeuudiste levitamises. Tegelikult üritavad valeuudiste loojad ja vandenõuteoreetikud pidevalt õõnestada kodanike usaldust professionaalse ajakirjanduse, aga ka tõde kaitsvate valdkondade vastu nagu teadus, haridus ja kohtusüsteem. Kui see neil õnnestuma peaks, oleme suures hädas. Demokraatia ei saa eksisteerida ilma jagatud tõdemusteta. USA ajaloolase Timothy Snyderi sõnadega: „Loobuda faktidest tähendaks loobuda demokraatiast. Kui miski ei ole tõene, ei saaks kritiseerida võimu, sest seda poleks võimalik millegi alusel teha. Kui miski ei ole tõene, siis kõik on näitemäng. Suurim rahapaun maksab kinni eredaima rambivalguse.

Selline inimeste pimestamine oli täpisealt Trumpi poliitiline strateegia. Peale kaotust 2020. aasta presidendivalimistel algatas ta tulva alusetuid süüdistusi häälletuskastipettusest nii Twitteris kui kohtutes. Kannustades oma toetajaid võitlema, et paljastada endalt röövitud valimisvõit (*Stop the steal*), süttas Trump vägivaldse tormijooksu Ühendriikide Kapitooliumile 6. jaanuaril, mis tuntavalt raputas Ameerika demokraatia alustalasid. Seega Snyderil tundub olevat õigus – kui hüljata faktid on vabadus ohus.

Vahetevahel on faktid mõistagi vastuolulised. See kehtib eriti avaliku elu faktide kohta. Võtame näiteks avaliku julgeoleku mõiste. Kui küsitlused näitavad, et kasvav arv kodanikke tunneb end ebaturvaliselt, võib poliitik öelda, et julgeolek halveneb. Kuid kas see on tõesti fakt, kui samal ajal langeb ka registreeritud kuritegude arv? On ülioluline, et ajakirjanikke, teadlaseid, kohtunikke ja isegi koolilapsi õpetataks fakte kriitiliselt hindama, kuid siin mängivad rolli tähtsad reeglid. Näiteks kellegi teise faktide kritiseerimisel peavad vastuargumendid olema põhjendatud ja ka vastupidi – faktide esitajad peavad lubama ennast korrigeerida. Nii saavad sündida jagatud tõdemused. Tõde sünnib läbi dialoogi.

Ilma faktideta muutub kogu poliitika retoorikaks

Faktivaba poliitika tehisintellekti ajastul

Faktid on üliolulised ka poliitikas. Väärtuste, emotsioonide ja visioonide kõrval on iga poliitilise arutelu seisukohast faktid asendamatud. Ilma jagatud faktideta muutub vastuoluliste teemade üle arutlemine, rääkimata kompromisside tegemisest, keeruliseks. Ilma faktideta muutub kogu poliitika retoorikaks.

Faktivaba poliitika ja valeinformatsioon muudavad valijaid üha küünilisemaks. Valelikke poliitikuid hakatakse pidama normaalsuseks või kui nad oma valedega ilma karistuseeta pääsevad, koguni imetlusväärseiks. Seda on juba näha Trumpi toetajate seas. Nii ähvardab ajalugu ennast korrata. Filosoof Hannah Arendt kirjutas Hitleri ja Stalini kohta nii:

„Totalitaarsed masside juhid toetusid oma propagandas korrektsele psühholoogilisele eeldusele, et [...] ühel päeval võib rahvast panna uskuma kõige fantastilisemaid väiteid ning olla kindel, et kui järgmisel päeval väidete valelikkusele ümberlöökkamatuid asitöendeid tuua, jääks rahvas nende suhtes küüniliseks. Liidrite hülgamise asemel võetaks seisukoht, et väidete ebatruudusest oldi teadlikud algusest peale ning juhte imetletaks nende taktilise nutikuse poolest seda enam.“

Arendt avaldas selle punktuaalse analüüsi aastal 1951 oma raamatus Totalitarismi päritolu (*The Origins of Totalitarianism*). Võrreldes toonasega on valeinfo levitamise võimalused täna meeletult laienenud, seda osaliselt tänu tehisintellektile. Endise presidendi Barack Obama suust võib päriselust eristamatus videos panna kõlama: „President Trump on täielik kõlupea“. Video vaataja tunneb Obama ära, kuuleb tema häält ning näeb tema huuli kõnega sünkroonis liikumas. Just sellise „süvavõltsingu“ (*deepfake*) video lõi 2018. aastal filmimees Jordan Peele, et hoiatada inimesi manipuleeritud videote ohtlikkusest. Iga pisut nutikam inimene võiks sellise video valmis teha. Mis võiks juhtuda, kui *botid* ja trollid ujutaksid sotsiaalmeedia üle süvavõltsingutega Putini ja Kim Jong-uni tuumarünnakute väljakuulutamisest?

Murekoht faktikontrollis

Hea uudis on, et me ei ole valeinfo vastakuti seistes relvitud. Sotsiaalmeediaplatformidel endil aga ka valitsustel peitub siin tähtis ülesanne. Ka sotsiaalmeedia kasutajad mängivad valeinfo tuvastamises ja leviku tõkestamises olulist rolli. Inimeste kriitilise mõtlemise julgustamiseks on välja töötatud ka mitmeid meetodikaid (näiteks HALT meetod).

Tõsiasi, et valeuudised on kergesti ligipääsetavad ja sotsiaalmeedias ei saada neid sõltumatute faktikontrollijate selged hoiatused, ilmestab, kui pikk tee on sotsiaalmeediaplatformidel veel minna, et käituda platvormidemokraatias adekvaatse vastutustundega. Mõned platvormid on valeinfo vastases võitluses avaliku surve tulemusel viimastel aastatel siiski positiivseid samme astunud. Näiteks YouTube juhib kasutajate tähelepanu nüüd tihemini ajakirjanduslikele uudistele. Videoplatform on kolmes riigis hakanud kasutama ka faktikontrollijaid. Ka Facebook ja Twitter on palganud valeinfo leviku vastases võitluses faktikontrollijaid. Kontosid, mis korduvalt valeinfot levitavad, karistab Facebook postituste ulatuse limiteerimisega. Sellegipoolest keeldub Facebook, erinevalt Twitterist, tegemast faktikontrolli poliitikutele ja erakondadele. Alles 2020. aastal rakendas Facebook meetmeid Trumpi vastu, eemaldades tema postituse, mis sisaldas ohtlikku valeinfot kroonviiruse kohta. (Peale Kapitooliumi vastase rünnaku õhutamist seisati Trumpi kontod hiljem nii Facebookis, Instagramis, kui YouTube'is ning tema Twitteri konto kustutati jäädavalt.)

*Sõnumeid, mis tekitavad rohkem reaktsioone,
näidatakse reklaamtulude maksimeerimiseks*

rohkematele kasutajatele. Nii õõnestavad platvormide endi algoritmid pingutusi valeinfo vastu võidelda.

Sellegipoolest on võltsid uudised sensatsioonilisemad kui faktikontrollid. 2017. aastal kommenteeriti ja jagati Facebookis viitkümmet kõige suuremat pettust keskmiselt 200 korda tihemini kui neid saatnud faktikontrolle. See tekitab lumepalliefekti, kuna sõnumeid, mis tekitavad rohkem reaktsioone, näidatakse reklaamtulude maksimeerimiseks rohkematele kasutajatele. Nii õõnestavad platvormide endi algoritmid pingutusi valeinfo vastu võidelda.

Väljakutsed seadusandjale

Kuldmune munev hani ei ole aldis ennast dieedile suunama. See on ka põhjus, miks valeinfo vastu võitlemiseks sotsiaalmeedias on vaja seadusandlust. Üks lihtne reegel aitaks: sotsiaalmeedia kasutajad, kes on vaadanud valeinfot, peaksid olema kohustatud vaatama ka faktikontrolli. See kampaaniaorganisatsiooni Avaaz väljapakutud reegel adresseeriks algoritmide murekohta – tõe väljaselgitamine peab olema kommertshuvidest tähtsam. Ühendriikide teadlaste tehtud eksperimendi järgi võib faktikontrolli näitamine sotsiaalmeedia kasutajatele vähendada valetõe uskumist kuni poole võrra. See eeldaks, et sotsiaalmeediaplatformid rakendaksid valeinfo õigeaegseks paljastamiseks piisaval hulgal sõltumatuid faktikontrollijaid. Niisamuti tuleks platvormidel võimaldada kasutajatele kahtlase sisuga sõnumite hõlpsat esitamist faktikontrollijatele läbivaatamiseks. Lisaks tuleks platvormide algoritmid programmeerida valeinfot ja ohtlikke süvavõltsinguid tuvastama.

See lähenemine edendab Euroopa seadusandluses digitaalteenustele sätestatud „safe-harbour“ turbeprintsipi. Printsipi järgi ei vastuta platvormid oma kasutajate poolt postitatud sisu eest juhul, kui need pole sisu ebaseaduslikkusest – näiteks rassistlikust vihakõnest – ise teadlikud ning võtavad selle levimise tõkestamiseks vastu „ajakohaseid“ meetmeid. „Safe-harbour“ printsip edendab väljendusvabadust kuna väldib ennetavat tsensuuri. Seda fundamentaalset õigust ei tohiks piirata ei valitsused ega sotsiaalmeediaplatformid, välja arvatud juhtudel, kui piirangud täidavad õigusjärgseid rolle ja on möödapääsmatud ning asjakohased. Kui seisukohti võib pidada kahjulikeks, kuid need pole selgelt seadusevastased, tuleks platvormidel leida kahjude limiteerimiseks isikuvabadusi kõige vähem koormavaid meetodeid. Väärade või eksitavate postituste faktikontroll ning valeinfot levitavate sotsiaalmeediakontode ulatuse regulaarne piiramine on väljendusvabaduse põhimõtetega tunduvalt ühilduavamad kui postituste ja kontode eemaldamine. Sõltumatute faktikontrollijate kasutamine ajakirjanike või akadeemiliste uurijate näol väldib sotsiaalmeediaplatformide või valitsuste endi määratlusi sellest, mis on valeinfo ja mis mitte. Samuti tuleks võimaldada kõikidel sotsiaalmeediakasutajatel, kelle postitus on tembeldatud valeinfo, hinnang apelleerida sõltumatutes vaidluste lahendamise komiteedes või kohtutes.

2020. aasta detsembris teatas Euroopa Komisjon, et kavatseb suurendada faktikontrolli ja „piirata valeinfo kampaaniate kunstlikku võimendamist“ sotsiaalmeedias. Selleks soovitakse sätestada reeglid eraldi valeinfot puudutavas praktikakoodeksis, aga mitte

siduvama iseloomuga Digiteenuste õigusakti raames. Viimane sõna ettepaneku reguleerimises jääb Euroopa Parlamendile ja ministrite nõukogule. Praegusel kujul puuduvad õigusaktis konkreetsed viited faktikontrolli ja valeinfo mõistetele, kuid need võidakse lisada tugevdatud artikli 27 raames „ohtude leevendamise“ põhjendusega.

Seni, kuni sotsiaalmeediat domineerivad käputäis hiiglaslikke platvorme, on seadusandjatel keeruline samal ajal võidelda valeinfoga ja kaitsta sõnavabadust. Ka tugevatest ohtude leevendamise klauslitest Digiteenuste õigusaktis ei pruugi piisata, et takistada suuri sotsiaalmeediaplatforme poliitikat ulatuslikult mõjutamast. Isegi Trumpi suurimatele oponentidele peaks muret tekitama, kuidas ta jalgealune Twitteri, Facebooki, Instagrami ja YouTube'i poolt alt ära tõmmati. Sotsiaalmeediast väljajätmine võibki vägivalla õhutamisele täiesti adekvaatne karistus olla, kuid kas seda otsust ei peaks tegema kohtunikud, mitte käputäis Silicon Valley suurkujusid – samad inimesed, kes võimaldasid Trumpil aastaid ilma ühegi faktikontrollita valeinfot levitada? Selleks, et lahustada sääraste monopolitaoliste sotsiaalmeediaplatformide poliitilist mõjuvõimu, vajame me oluliselt mitmekesisemat sotsiaalmeediamastikku. Nagu sõnastab digitaalõiguste organisatsioon Bits of Freedom: „Kümneid YouTube'e ja Facebooke teineteisega kommunikeerimas, ilmestamas kõikide nende inimeste paljusust, kellest meie ühiskond koosneb“.

Euroopa Komisjoni väljapakutud Digitaalteenuse õigusakti ei ole seni õnnestunud seda mitmekesisust edendada. Suurte platformide domineerimine põhineb osaliselt haiglasel ärimudelil, mis muudab selle kasutajate isikliku info kaubeldavaks varaks. Euroopa Parlamendi nõue keelustada nn. mikro-sihtsuunamine („micro-targeting“) vähendaks nende mõjuvõimu andmete üle ja looks rohkem võimalusi uustulijatele, kes austavad kasutajate privaatsust ja autonoomiat. Kui valitsused uusi platvorme toetaksid, võiksid nende sekka kuuluda ka mittekaubanduslikud platvormid, nagu Peertube – alternatiivne platvorm YouTube'ile ja Mastodonile, mis kujutab endast segu Facebookist ja Twitterist, ent on detsentraliseeritud, avatud lähtekoodiga ning mittetulunduslik. Lisaks sellele vajab Digitaalteenuste õigusakt rangemat sõnastust platvormidevahelise infovahetusvõime osas, et näiteks kasutajad saaksid soovi korral Facebooki välja vahetada mõne alternatiivse platvormi vastu, ilma, et nad jääksid ilma oma Facebook sõprade postitustest.

Ajakirjanduseetika toomine sotsiaalmeediasse

Platvormidemokraatia seadusandlus peab sisaldama meetmeid ajakirjandusmeedia tugevdamiseks. Nii ajakirjanike elatise, kui nende töö tulemite ulatuse osas digitaalmaailmas. Ajakirjanduslikud uudised aitavad leevendada polariseerumist, infomullide mõju, uudiste manipuleeritust ning valeinfo levikut. Järgides professionaalset tööetikat lisavad ajakirjanikud uudistesse nüansse, lasevad valedest õhu välja ning toovad tähelepanu alla arvamusile ning tõsiasju, mida teatud osapooled soovivad varju jätta. Hea ajakirjanik on tõepärane ja erapooletu, kontrollib fakte, kasutab rohkelt eri allikaid ning vaidlustab ja korrigeerib vigu.

*Vähemalt suuremaid sotsiaalmeediaplatforme
nagu Facebook, Twitter ja YouTube tuleks
hakata kohtlema uudisteorganisatsioonidena.*

Enamikel avalikel ringhäälingutel on sätestatud toimetuse põhikiri, mis tagab uudiste sõltumatuse ja ajakirjanduseetika järgimise. Kui Hollandis sisenesid meediaturule kommertslikud teenuseosutajad, otsustas valitsus ja parlament, et ka nendele peaksid kehtima teatud ajakirjanduslikud statuudid. Nüüd, mil sotsiaalmeedia kujutab endast kasvavale osale ühiskonnast peamist uudiste allikat, tuleks hakata ka vähemalt suuremaid platvorme nagu Facebook, Twitter ja YouTube, kohtlema uudisteorganisatsioonidena. See ei tähenda, et need peaksid hakkama sarnaselt ajalehtede ja ringhäälingutega ajakirjandusega tegelema või oma kasutajate postituste eest vastutama. Pigem, et need tootsid oma kasutajate tähelepanu alla uudiseid erinevatest ajakirjanduslikest allikatest. Iga sotsiaalmeedia kasutaja sisuvoog peaks sisaldama sõltumatute ajalehtede ja ringhäälingute postitatud artikleid ja videoid. Et kasutajatele päevasündmuste osas laiemat perspektiivi pakkuda, peaks allikate osas esinema piisav variatsioon. Avalike ringhäälingute uudisvideod ühilduvad sotsiaalmeedia uudisvoogudega sisuliselt väga hästi.

Kuigi YouTube eelistab oma soovitude süsteemis juba praegu ajakirjanduslikke uudisvideoid, soosib algoritm siiski sensatsiooniliste pealkirjadega sisu, nagu on tavaks postitada näiteks Ameerika Ühendriikide parempoolsel uudistekanalil Fox News. On ka kaheldav, kas Fox Newsi saab üldse sõltumatuks uudistekanaliks pidada. Meediakanali toimeetus on selle omaniku meediamagnaadi Rupert Murdoch'i ja tema perekonna poolt tugevalt mõjutatud. Ajakirjandusvabadus on languses ka kodule lähemal Ungaris, kus enamus ajalehti ja meediakanaleid ei ole enam sõltumatud. Neid kontrollib peaministri Viktor Orbáni erakond ja selle liitlastest äriettevõtted. Kui Digitaalteenuste õigusakti lisataks niisiis seaduslik nõue edendada ajakirjanduslikke uudiseid, peaks seda saatma ka klausel, mis nõuaks, et uudised pärineksid ajakirjanikelt, kelle sõltumatus oleks tagatud teatud ajakirjanduslike määrustega.

Inimeste emotsioonidega mängivaid ja neid tihtipeale kajakambritesse suruvaid algoritme saaks kasutada ka inimeste nägemisvälja laiendamiseks. Näiteks sotsiaalmeedias nähtud sõltumatust ajakirjandusest pärinevaid uudiseid saab algoritmide abil siduda inimeste ajajoontel ilmunud vastuoluliste teemadega. Kui sõbra postitus näiteks vaktsineerimisest või kliimamuutustest ilmub sinu ajajoonele, pakub algoritm samal teemal ka uudisvideo või artikli. Läbipaistvus on siin kesksel kohal: peab olema selge, kuidas valib algoritm uudislugusid ning ka platvormi kasutatavate ajakirjanduslike allikate loetelu peab olema avalik.

Investeering sotsiaalsesse sidususse

Isegi, kui sotsiaalmeedias seda tasuta pakutakse, peab kvaliteetne ajakirjandus kuidagi olema ka hästi tasustatud. Heaks alguseks oleks keelustada meie isiklike andmetega kaubitsemise kommertslikel ja poliitilise mikro-sihtsuunamise eesmärkidel. Selline keeld kaitseks meie privaatsust ja autonoomiat, luues samal ajal sotsiaalmeediaplatformide ja meediakanalite vahel võrdsemaid tingimusi konkurentsis reklaamiõiguste üle. Valitsustel, kes seda veel ei tee, tuleks samuti hakata mõtlema püsitoetuste pakkumisele vabale ajakirjandusele. Rootsisis saab iga regiooni suuruselt teine ajaleht riigilt proportsionaalselt suurimat toetust, et vältida monopolide tekkimist. Hollandis, kus selliseid toetusi ei eksisteeri, tuleb olla õnnelik, kui kohalikke või maakonnauudiseid kajastab kasvõi mõni üksik ajaleht. Loomulikult tuleb toetusi jagada sõltumatutest fondidest ja nii ajalehed, ajakirjad, kui digitaalsed meediakanalid peavad olema toetuskõlblikud.

Sõltumatute ringhäälingute helde toetamine annab ka tulemusi. See tõstab sotsiaalset sidusust. Ringhäälinguorganisatsioonidele tuleb online vaatajaskonnani jõudmiseks pakkuda laialdaselt võimalusi. Mitte üksnes läbi Facebooki ja selle partnerite, vaid ka läbi uute mittekommertslike platvormide.

Vaba ajakirjanduse olulisus on tõusuteel just seetõttu, et informatsioon levib internetis niivõrd kiiresti. Selles peitub platvormidemokraatia paradoks. Ilma valvuriteta turuplats, kus kõik saavad oma kaupa pakkuda, vajab kvaliteedikontrollijaid. Ajakirjanikud ja faktikontrollijad aitavad meil teha vahet faktidel ja väljamõeldistel. Seetõttu on meie teine nõuanne kaasaegsetele digitaalkodanikele – kui te saate seda endale lubada, soetage endale mõne ajalehe püsitellimus.

**Our latest edition:
Democracy Ever After? Perspectives on Power and Representation
is out now!**

Available to read online and subscribe & order straight to your door.

[READ & ORDER](#)

Disclaimer for third parties / Taasavaldamisel nõutav ära tuua:

Tõlkinud ja toimetanud Mattias Turovski

Dr. Kathalijne Buitenweg is a Member of Parliament for the Dutch Green Party (GroenLinks), where she works particularly on justice and home affairs. Previously she was a Commissioner of the Netherlands Institute for Human Rights. Between 1999 and 2009, she was a Member of the European Parliament. From 2019 to 2020, she was the chair of the temporary parliamentary committee on the Digital Future.

Richard Wouters is a member of staff at Wetenschappelijk Bureau GroenLinks (the think tank of the Dutch GreenLeft party).

Published August 13, 2021

Article in Estonian

Translation available in English, Dutch

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/paastke-faktid-ajakirjandus-kui-relv-valeinfo-vastu/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.